

Eduskunnan hallintovaliokunta

Viite Hallintovaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta hallituksen esityksestä HE 120/2024 vp

Asia **HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI TYÖVOIMAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN JA VALMIUSLAIN MUUTTAMISESTA**

Valtioneuvosto antoi 23.9.2024 eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen (HE 120/2024 vp) työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta.

Ehdotukset liittyvät palkkatuen myöntämiseen ja jatkamiseen kunnalle tai kuntayhtymälle. Valmiuslakiin tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirrosta johtuvat viranomaisia ja työvelvollisuusrekisteriä koskevat muutokset.

Hallituksen esitys liittyy vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.1.2025.

Ammattiliitto Pro esittää hallituksen esityksestä asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Työvoimaviranomainen voisi myöntää tai jatkaa palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. **Palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen ei olisi mahdollista.** Helsingin kaupungille palkkatukea voitaisiin myöntää työllistämiseen tehtäviin, joista muualla Suomessa vastaa hyvinvointialue. Palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen voitaisiin jatkossakin myöntää hyvinvointiyhtymälle.

Saatu lausuntopalaute, josta enemmistö vastusti ehdotusta, ei hallituksen esityksen sisältöön ole vaikuttanut.

Esitys heikentää erityisesti matalammalla koulutustasolla ja matalapalkka-ammateissa työskennelleiden ja työttömyyden kohdatessa vaikeammin työllistyvien mahdollisuuksia ammatillisen osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen. Yhteiskunnan kokonaisuus on pitää mahdollisimman moni mukana työelämässä. Kuluvalla hallituskaudella on keskitytty karsimaan työvoimapalveluiden keinovalikoimaa, jolla voidaan tukea pääsyä työmarkkinoille ja tarjota esimerkiksi palkkatuen avulla työttömälle näkymä ja kannustin oman sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvointinsa parantamiselle.

Pro vastustaa edelleen esitystä, joka merkittävällä tavalla rajaa kuntien mahdollisuuksia käyttää palkkatukea.

Pron näkemys on, että palkkatuen käytön mahdollisuuksia tulee rajoittamisen sijasta kehittää mm. alentamalla palkkatuen ikäraja 60 vuodesta 55 vuoteen, nopeuttamalla palkkatukihakemusten käsittelyä ja tehostamalla tiedottamista työnantajille.

Esityksen ensisijainen tavoite on toimeenpanna hallitusohjelman mukainen 37 miljoonan euron säästö. Hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa sivulla 19 säästön suuruudeksi ennakoitaan käytettyjen tilastotietojen perusteella suhteessa nykytilaan noin 35–53 miljoonaa euroa. Vaihteluväli on varsin suuri. **Mikäli**

säästö osoittautuu ennakoitua suuremmaksi, on erotus käytettävä työllisyyspalveluiden kehittämiseen.

Hallituksen esitystä perustellaan viittaamalla tutkimustuloksiin yksityisen sektorin palkkatuen myönteisistä työllisyysvaikutuksista (sivu 8). Samalla kuitenkin tunnustetaan, ettei tutkimuksilla ole pystytty täysin poissulkemaan valikoitumisen tuottamaa harhaa, sillä julkiselle sektorille työllistyy keskimäärin haastavammassa työmarkkina-asemassa olevia.

Valtion sekä työvoimaviranomaisten toimintamenoihin, että työvoimapalveluihin budjetoimat määrärahat siirtyvät vuoden 2025 alusta osaksi kuntien yleiskatteellista peruspalvelujen valtionosuutta. Määrärahojen käytöstä ja kohdennuksesta vastaavat kunnat. Palkkatuen myöntämisen rajoittaminen osuu aikataulullisesti muutoinkin haasteelliseen uudistusvaiheeseen.

Pro pitää tärkeänä, että palkkatuen käyttöä ja vaikuttavuutta seurataan ja tutkitaan. Työllisyysvaikutusten lisäksi on perusteltua selvittää vaikutuksia myös palkkatuella työllistyneiden kokonaishyvintöintiin.

Pro korostaa, että käytössä olevan työllistymisen tukemisen keinovalikoiman karsimisen sijasta on keskityttävä työvoimapalvelujen kehittämiseen.

Prolla ei ole valmiuslakia koskeviin ehdotuksiin huomautettavaa.

Niko Simola
Johtaja

Sari Jokikallas
Sopimuslavalavastaava/asiantuntija